

GLEDALIŠKA KRITIKA

Sveti srbski klasik pod Slovenci

Branislav Nušič: Žalujoca družina, koprodukcija SLG Celje in **PG Kranj**, ogled predstave 9. januarja

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

Igrati svetega srbskega klasika in še komediografa je na slovenskih odrih težavna misija za vse vpletene. In redke dogodke na naših poklicnih odrih. Po osamosvojitvi pač "jugoslavika" ni (bila) več v modi, pri mnogih pa celo v nemilosti. Kar je absolutno osiromašilo kulturno sceno, ne glede na očitke o jugonostalgiji.

Tudi če je režiser srbski (**Igor Vuk Torbica**), se je s slovensko mentaliteto težko življati v srbsko. Ali pa je ravno to pravi dramatični izziv. Nekaj podobnega - v obratni perspektivi - se je zgodilo s Kleistovim Razbitim vrčem istega režiserja v izvedbi Jugoslovanskega narodnega gledališča iz Beograda. Srbi v realistično uprizorjeni nemški klasiki so učinkovali kot subverzija ali nekaj nezdržljivega že v izhodišču. Srbski pohod na Evropo je v igri deloval blazno komično. Nušič po slovensko pa je še bolj zapletena zadeva, "prevajanje" humorja je nemogoče in to, kar srbskim igralcem uspe nekako samodejno, se pri slovenskih zatakne že pri jeziku in ritmu. Si predstavljate, da bi Slovenci igrali v Maratonci tečejo častni krog?

Nižji pogovorni jezik v svežem prevodu **Aleksandre Rekar** deluje sicer funkcionalno, a žmahnost srbsčine z vsemi lascivnimi podtoni

že na čisto lingvistični ravni umanjka. To, da je ljubljansčina pretopljena v "splošni pogovorni" jezik naših odrov, je porazno dejstvo, ki nima nobenega opravka s provincialno perspektivo, ampak s prepričljivo stjo in naravnostjo vsega javno artikuliranega pri nas. Ampak to presega Nušiča ali pa ga ni vredno, kakor vzamemo.

V središču dogajanja predstave iz leta 1934 je dediščina nesramno bogatega pokojnika. Po njej grabijo sorodniki, ki so v vseh mogočih družinskih relacijah do umrlega, nekateri tudi dokaj sumljivih. Čudaški malomeščani se kot kake letoviščarji (učinkovita kostumografija v eni sceni v kopalkah in kopalnih plaščih kot znamenje popolne uzurpacije prostora) za en dan vselijo v pokojnikovo hišo in si polastijo vsak svoj kos sporne lastnine. V bistvu se varujejo pred samimi sabo, lastno izprijenostjo, pohlepnostjo, brezobzirnostjo, sebičnostjo ... Shematizirani groteskni liki se zapletajo tudi v najbanalneje situacijske komike - denimo žara pade na tla, pepel se razsiplje in ga posesajo s sesalnikom ali skrita ura za začne kukati med nogami tatice ... Komičnih situacij na prvo žogo je kar preveč, nušičevska pregovorna elokventnost izpuhti, trči na slovensko racionalnost, tipično psihologizacijo likov pa nadomesti mestoma blede šablonizacija.

Mladi režiser Igor Vuk Torbica in dramaturginja Katarina Pejović nista šla zelo daleč z reaktualizacijo temelja, niti ju ni zanimala pretirano večna aktualnost ali pač brezčasnost človeških napak, kot so

pohlep, častihlepnost, hipokrizija, oportunitizem. Skoncentrirala sta se na dinamiko dominantnih vlog med spoloma danes. Ženske so videti aktivnejše, dominantnejše, a vse po vrsti zgolj nekakšne glasnice bolj ali manj močnih moških jazov.

Kolektivno petje Lennonove Imagine je simpatična potujitev na začetku. Kitica "Imagine no possessions, I wonder if you can. No need for greed or hunger, a brotherhood of man ..." je zelo povedna, kar preveč eksplisitna. Spomnila me je na venček Abbe, ki je izzval huronski krohot v Torbičinem in Kleistovem Razbitem vrču.

Ob koprodukcijah se vedno sprašujemo po presežku, ki ga prinašajo. V večjem igralskem asortimentu je gotovo - združeni igralci iz Kranja in Celja ponudijo najbrž večji obseg vsega. A tokrat kakega hudega izplena ni bilo. Je pa bila predstava, ki sem jo gledala, osiromašena za **Pio Zemljič**, vskočila je **Barbara Ribnikar** iz **PG Kranj**. Odsotnost, ki se je krepko poznala. Morda pa je bil kriv "zgolj" dijaški abonma. **Peter Musevski** in **Darja Reichman** sta vsekakor najmočnejši par, tudi igralsko izstopata v vseh prvinah.

Ženske so videti dominantnejše in aktivnejše, kot smo vajeni pri Nušiču

Osebna izkaznica

Režiser Igor Vuk Torbica, dramaturgija Katarina Pejović, scenografija Branko Hojnik, kostumografija Jelena Proković, glasba Drago Ivanuša. Igrajo: **Peter Musevski**, **Aljoša Koltak**, **Borut Veselko**, **Andrej Murenc**, **Aljoša Ternovšek**, **Blaž Setnikar**, **Darja Reichman**, **Lučka Počkaj**, **Barbara Medvešček**, **Barbara Ribnikar**, **Liza Marija Grašič**. Nov prevod **Aleksandre Rekar**.

Žalujoča družina - v trenutku, ko se po nesreči raztrese pepel Foto: Jaka BABNIK